

skap. Han beskriver også kinesernes stadige kamp mot barbarerne i vest og nord, men forøvrig svinner de politiske og sosiale aspekter inn til nesten ingenting. Det bør dog bemerkes at den danske utgiver har forøket bokens verdi ved å tilføye en noe fyldigere beskrivelse af den politiske historie etter 1911.

Det er nok Kinas religioner som har fått den fyldigste behandling – og det er i sannhet et fascinerende emne. Goodrich beskriver den interessante vekslingen mellom strid og toleranse i forholdet mellom taoismen, konfutsianismen og den importerte buddhismen, og han gjennomgår religionenes betydning for morallære, kunst og vitenskap.

Fremstillingen av de tekniske og vitenskaplige fremskritt som kineserne har gjort opp gjennom tidene er også interessant. Trillebøren, boktrykkerkunsten, kompasset og kruttet passerer i rask revy, og leseren får korte glimt av vitenskapsgrener som botanikk, medisin, geografi og historieskrivning.

En kort innføring blir gitt i utviklingen av litteratur og filosofi. Disse feltene er kolossale, og selv en gjennomgåelse av de viktigste verkene må nødvendigvis få en nokså katalogmessig karakter.

I sin beskrivelse av kunsten finner Goodrich en viss plass for det emotionelle. »Der er næppe noget andet folk, der nogen sinde har malet sådanne landskaber«, sier han om de kinesiske kunstnere fra Sung-tiden (s. 159). Rent kostelig er et sitat fra en kalligraf fra T'ang-dynastiets tid, som lot fantasien løpe under sin mesterlige utførelse av kinesiske tegn:

»Nogle penselstrøg synes så tunge som skyernes synkende masser, andre så lette som en cikades vinger. Føj lidt til, og en kilde springer frem, hold lidt igen, og et bjerg lægger sig fredeligt til rette. Vis ømhed, og en nymåne hæver sig over horisonten, gør stilen mere højtidelig, og en flod af store og strålende stjerner spreder sig over nattens tomme vidder« (s. 97).

Manglene i boken får tilskrives den selvklare nødvendigheten av emnebegrensning. På de områder som forfatteren har valgt å konsentrere seg om, har han fått imponerende meget med. Det er innlysende at en enorm viten ligger bak skrivningen av en bok av denne art.

Leseren vil finne en kronologi og en tidstavle som er meget nyttige for oversiktens skyld. Forøvrig har den danske utgiveren beriket boken med en rekke vakre illustrasjoner bygget på museumssamlinger i København.

TRYGVE LØTVEIT

JEAN CHESNEAUX: *L'Asie orientale aux XIX^e et XX^e siècles.* »Nouvelle Clio«. Paris, Presses Universitaires de France, 1966. 371 s. 22 F.

Chesneaux behandler det 19. og det 20. århundrets historie for Øst-Asia og Sør-Asia, mens Midtøsten er utelatt. Det er ingen tvil om at boken som helhet er verdifull, men man blir slått av dens uensartethet – dens forskjellige deler synes å henvende seg til vidt forskjellige lesekreter.

Perioden fra ca. år 1800 og fram til 2. verdenskrig blir behandlet meget summarisk. Forfatteren gir en kort karakteristikk av de gamle tradisjonelle samfunnsforhold, og gjennomgår deretter noen hovedtrekk i vestmaktens

imperialistiske fremstøt. Han trekker opp de forskjellige historiske faser i imperialistenes økonomiske utbytting – av koloniene såvel som av det »halv-koloniale« Kina – og han viser Japans forbløffende succes i sine bestrebelser på å vinne økonomisk og politisk makt på en tid da andre asiatiske nasjoner sank stadig dypere ned i fornedrelsen. De nasjonalistiske og revolusjonære bevegelser i Kina, India og Sørøst-Asia blir likeledes beskrevet kort og skjematisk. En så kort beskrivelse av denne perioden må nødvendigvis utelate en kolossal mengde detaljer og dekke over et vell av motsigelser; men en leser med et middels kunnskapsnivå kan ikke dessto mindre dra nytte av forfatterens mesterskap i kunsten å trekke opp historiske hovedlinjer.

Det kapitlet som behandler perioden etter 2. verdenskrig blir imidlertid i den grad overfladisk at bare meget uinformerte lesere kan ha større nytte av det. Svært mange av de data som her er gitt vil være kjent for en alminnelig avisleser som er gammel nok til å ha fulgt med i dagspressen i løpet av de siste 25 år.

Bokens siste del, som forfatteren selv synes å tillegge størst verdi, henvender seg til forskere. Chesneaux påpeker de mange huller i vår viten om Asias nyere historie – på det økonomiske, det sosiologiske og det politiske felt – og med sin livlige forskerfantasi angir han emner for dusinvis av avhandlinger. Og han nøyer seg ikke med blott og bar emneangivelse – han antyder også problemstillinger for en fremtidig forskning.

Historikere på jakt etter forskningsoppgaver vil gjøre vel i å lese denne seksjonen av boken, men de bør ikke gjøre det i forventning av å finne noen radikal løsning på deres problemer. Det kan være en lang vei å gå mellom en kortfattet fremkastelse av et forskningsprosjekt og til utarbeidelse av en fullstendig forskningsplan – og den veien kan gå gjennom mange sjelekvæler.

Til slutt bør nevnes at boken inneholder en god kronologi, en verdifull bibliografi, samt en nyttig orientering om arkiver og primærkilder.

TRYGVE LØTVEIT

MARCUS CUNLIFFE: *American Presidents and the Presidency*. London, Eyre and Spottiswoode, 1969. 343 s. 75 sh.

Forfatteren er en af Englands ledende Amerikanister, almindeligt beundret for sin alsidige og velmønstrede viden, og for sit særdeles udviklede talent for kritisk at kunne sammendrage et omfattende stof, anskue det på en ny måde, og ofte skære igennem traditionelle problemer på en uimponeret og inspirerende facon. *The Literature of the United States* (Pelican bog i flere rev. udg.) er fortsat den bedste eet-binds fremstilling af amerikansk litteratur. *George Washington: Man and Monument* (1958) er en elegant analyse af Washington og hans eftermæle – som litteraturhistorien allerede en klassiker. *The Nation Takes Shape 1789–1837* (1960) er en stimulerende analyse af USA op til »the Age of Jackson« og provokerende ved at underspille Sydens rolle. I *Soldiers and Civilians: The Martial Spirit in America, 1775–1865* (1969) skildres som et resultat af mange års studier samspillet mellem amerikansk »demokratisk kultur og soldaten som »type«.